

НАУКОВІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОПОЛІСІВ В УМОВАХ ЗРОСТАННЯ АНТРОПОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ

студент Олійник О.В.

(науковий керівник. асп. Бурлакова І.М.)

На даному етапі розвитку цивілізації основною глобальною тенденцією навколишнього середовища є зростання його антропогенності. Це означає, що серед існуючих стійких зв'язків між суспільством і природою слід перш за все виділити закон управлінської ролі суспільного устрою стосовно характеру природокористування, зумовленого зростанням кількості мешканців у містах та концентрацією промислового виробництва.

Процес розвитку природокористування потребує глибокого осмислення наукових аспектів проблеми ставлення людини до природного середовища. Розвиток продуктивних сил завжди пов'язаний з використанням природних ресурсів і умов. На сучасному етапі масштаби господарської діяльності наблизилися за обсягом до природних процесів. Швидко формується і прогресує господарський кругообіг речовин і енергій. Все це значно впливає на природні системи — як позитивно, так і негативно.

Забруднення довкілля відходами виробництва та споживання призводить до уразливості біосфери, збільшення економічних втрат та збитків. Нераціональне використання природних ресурсів, збільшення втрат і шкоди довкіллю впливають на обсяг подальших вимушених витрат, пов'язаних з його забрудненням.

Сучасний науково-технічний потенціал, спроможний перетворити у продукцію лише близько 7,5% сировини, яку залучає економіка на потреби виробництва. Більш ніж 80% цієї кількості знову повертається в навколишнє середовище. Таким чином, природокористування стало найважливішим фактором соціально-економічного розвитку суспільства.

Метою розвитку соціально-економічних систем є оптимізація взаємовідносин між суспільством і природою, а економічною основою ухвалення управлінських рішень - економія живої, минулої й майбутньої праці та природних ресурсів. Для забезпечення

справедливості у взаємовідносинах між поколіннями людей необхідно здійснити довгострокове прогнозування стану та використання ресурсів, яке повинно лежати в основі соціально-економічного розвитку.

Коли мова йде про соціально-економічний розвиток як про визначальний фактор досягнення стратегічної мети суспільства, слід підкреслити, що фізичне і духовне життя людини нерозривно пов'язане саме з природою. У своїй діяльності з виробництва матеріальних благ людство може діяти тільки так, як діє сама природа. Зрозуміло, що як соціальна істота людина вже не може існувати без створеного нею штучного середовища. Але без природної основи неможливе саме життя. Отже, без існування природи неможливе існування людського суспільства.

Створення екопоселень - це спроба усвідомлення природних кругообертів й узгодження своєї діяльності із природними циклами, що дозволяє спрогнозувати й регулювати наслідки своєї діяльності в будь-яких масштабах і на будь-який строк, тобто забезпечити створення стійких, практично стаціонарних систем.

Сучасне екопоселення - це, перш за все, спосіб життя, в якому виробнича діяльність (в тому числі сільськогосподарська) погоджується з природними процесами й турботливим ставленням до землі й всіх, хто на ній проживає.

Існуючі екопоселення не можна вважати цілісними, тому що вони намагаються вписати в кругообіг природи тільки людину, без того великого індустріального світу, який вона вже створила. Екопоселення нового типу, що отримало назву ЕКОПОЛІСу, повинно включати в цей природний цикл і людину, і весь промисловий потенціал сучасної цивілізації, з максимальним збереженням природних циклів.

Важливим моментом в концепції ЕКОПОЛІСу можна вважати і те, що в такому поселенні мають поєднуватися виробництво й діяльність із відновлення навколишнього середовища. Наприклад, з одного боку, такі технології дають можливість отримати прісну воду, набір чистих хімічних сполук, агропромислової продукції й морепродукти, а з іншого боку, дозволить нарощувати родючий пласт пустельних територій для збільшення сільськогосподарських угідь і лісозахисних насаджень, домогтися чистоти акваторії прибережних поселень.